

PROMOCIJA SLOVENSKE KULTURE

Res, le kaj se bo zgodilo potem?

Gregor Butala



Tradicionalni mednarodni sejem knjig za otroke in mladino, ki se je včeraj začel v Bologni, je v razmeroma kratkem času že druga knjižna oziroma založniška prireditve svetovnega dometa, na kateri se kot častna gostja s svojimi dosežki predstavlja Slovenija. Prva je bil seveda oktobra lani slovit Frankfurtski knjižni sejem, na katerem se je naša država izkazala z uspešnim, morebiti celo nepričakovano odmevnim nastopom, ki je segel dosti širše od zgolj strogo literarnih krogov; temu je v precejšnji meri botroval premišljeno zasnovan in natančno izveden program, delno pa tudi naklonjen preplet bolj ali manj (ne) naključnih okoliščin, tako družbenih kot političnih – če se spomnimo le živahnih odzivov na govor Slavoj Žižka ob samem odprtju sejma.

Kolikor je mogoče presoditi, se je Slovenija – tudi tokrat v organizaciji Javne agencije za knjigo – na častno gostova-

nje v Bologni znova spodobno pripravila; nekaj temeljev za še en opazen nastop je bilo položenih že v Frankfurtu, na primer z razstavo slovenske ilustracije, katere raznolikost in kakovost sta sicer tudi v ospredju bolonjskega projekta, ali prisotnostjo številnih slovenskih avtorjev, ki pišejo (tudi) za otroke in mladino. Je pa seveda svojevrstno »protislovje« takšnih predstavitev, da zahtevajo temeljite, celo več let trajajoče priprave, znatne kadrovske napore in tudi ustrezne finančne vložke, vseeno pa njihovih neposrednih učinkov ni mogoče zlahka izmeriti; nekoliko zato, ker se izkazujejo skozi daljše časovno obdobje, ko gre denimo za prodajo avtorskih pravic ali naraščanje števila prevodov, vendar tudi – ali predvsem – zaradi njihove večplastnosti. Dosega neke knjige pač ni mogoče določiti zgolj na podlagi prodanih ali izposojenih izvodov, temveč tudi skozi njen vpliv na »splošno zavest«, ki se lahko izkazuje na nadvse raznovrstne načine, kakor je med drugim povečano zanimanje za določeno okolje ali kulturo; tu lahko morda med tiste najbolj

preproste primere uvrstimo povečan turistični obisk krajev, ki so prizorišče trenutne knjižne uspešnice ali pa je bila tam posneta po njej zasnovana televizijska nadaljevanka.

Slovenija tu tako v ožjem literarnem kot v »širšem« kulturnem smislu nikakor ni brez adutov, svoji majhnosti navkljub; ne le, da lahko v sicer vse bolj monolitnih globalnih trendih svojo »vsebinsko« nišo najdejo tudi manjša, v razmerju do prevladujočega toka »obrobna« okolja (pri čemer ne merim nujno na razne televizijske limonade), temveč naša država že doslej ni bila brez prepoznavnih »izvoznih kulturnih artiklov«, naj gre za že omenjenega filozofskega zvezdnika, glasbeni kolektiv Laibach ali pa, če se omejimo na »bolonjske okvire«, pisateljico in ilustratorko Lilo Prap, katere slikanice so izšle v več kot 40 državah po vsem svetu. Naštetim bi lahko dodali še vrsto literarnih, gledaliških in filmskih ustvarjalcev, ki so si skozi pretekla leta zgradili ime (in kariero) v tujini, toda tako rekoč vsem je skupno tudi to, da se imajo za svojo

Tako rekoč vsi slovenski ustvarjalci, ki so si zgradili ime v tujini, se lahko za svoj prodor v mednarodni prostor zahvalijo zlasti lastnemu delu in iznajdljivosti, ne pa kakih resnejši sistemski promociji slovenske kulture.

prodor v mednarodni prostor zahvaliti zlasti sami sebi, lastnemu delu in iznajdljivosti, nekateri tudi vztrajnosti svojih založnikov in producentov, ne pa tudi kakih resnejši sistemski (ali pa celo sistematični) promociji slovenske kulture oziroma ustvarjalnosti. Povedano drugače: institucionalizirana podpora širitvi slovenske umetnosti onkraj domačih meja je še vedno prešibka, pogosto prepuščena posamičnim pobudam in pretirano razdrobljena. Obe častni gostovanji lahko zato nemara vidimo celo kot možnost zametka bolj celovite »promocijske politike«, pri čemer pa bo seveda treba še naprej primerno podpirati tudi nastajanje umetnosti same. ✕

TANJA LESNIČAR - PUČKO

Slabše ko je, bolj skušamo pozabiti

Včeraj je presenetila Netanjahujeva napoved, da se vojska umika iz južne Gaze, češ da so njihovi cilji doseženi. Še pred dnevi je trdil, da niso, premirja zato ne more biti. Tudi BBC je objavil analizo: ob vsem uničenju Hamas ni resno ogrožen. Politiki lažejo, nič novega.



Pred televizor sem stopila bolj po naključju, s triletnico v naročju, bil je čas večernih ritualov pred spanjem. Videla sem teči žensko in majhnega otroka čez suho polje, potem se je v kadru pokazal možki, s kopjem, ki je tekkel za njo, dvignila je otroka, da bi bežala hitreje, sulica jo je s precejšnje daljave zadela v hrbet, padla je z otrokom v naročju, pribita v tla.

Bila so to zgodnja 80. leta, šlo je za etnične spopade v Indiji, za pregon muslimanov. Tisto kopje je prebilo tudi mojo opno, nikoli več ni minil zbudljaj pod lopatico. Tisti biblični prizor je postal moja sedanost, večna, preteča sedanost, ki se je čez nekaj let razlila čez vse nas.

Danes takšnih pobojev v živo televizija ne prikazuje več, v imenu etike tudi pobitih skorajda ne, masakra so nadomestili posnetki zgradb, ki letijo v nebo in, če vam uspe odmisлити kontekst, spominjajo na video igrice za otroke. Verjetno bo etika kmalu zahtevala, da se tudi sestradanih otrok več ne bo kazalo – vsega tega namreč naša občutljivost ne prenese več. Slabše ko je, bolj skušamo pozabiti.

Iz Ukrajine že dolgo prihajajo le podatki o civilnih žrtvah, vojaki ne štejejo, posnetki iz Gaze ljudi silijo v vdanost. Tudi judovske prebežnike so od na-

stanka izraelske države politiki kuhali na malem ognju, češ da so palestinske žrtve nujne za njihovo mirno življenje. Demonstracije v Tel Avivu, te sedanje, hudo pozne in množične predvsem zaradi talcev, ki so še vedno v Hamasovih rokah, so tako le še eden od poskusov popravnega izpita desetletja trajajoče brezbriznosti judovskega prebivalstva do zatiranja sosedov. Vrhunec cinizma je, da protestirajo tudi skrajnodosničarski ortodoksni Judi, ki so od vsega začetka (in tudi ta trenutek na Zahodnem bregu) s podporo vlad kradli Palestincem zemljo in hiše, zdaj, ko jim grozi vojaški vpoklic, pa so se razglasili za zgolj božje predstavnike tu doli. Koliko mora torej biti mrtvih, da si preživeli zaslužijo mir, mir na ruševinah, kje se ustavi števec, v času, ko orožja nikakor ne more zmanjkati, saj je izvrsten vir zahodnega zaslužka?

Včeraj je presenetila Netanjahujeva napoved, da se vojska umika iz južne Gaze, češ da so njihovi cilji doseženi. Še pred dnevi je trdil, da cilji niso doseženi, premirja zato ne more biti. Minuli konec tedna je tudi BBC objavil analizo: ob vsem uničenju Hamas ni resno ogrožen. Politiki lažejo, nič novega. Da so v svojem ravnanju shizofreni, tudi ne. V tem smislu je bil neverjeten prizor Bidna, ko so na njegovo tiskovno konferenco prikorakale glasne palestinske protestnice. Bil je neverjetno miren, spravljen, zdel se je kot razumen

star človek, ki ve, kaj je prav in kaj narobe, varnostnikom je celo naročil, naj lepo ravnajo z njimi: »Trebaj jim je prisluhiniti.« Ta isti človek že leta, tudi po napadu na Palestino, pošilja Izraelcem orožje. Njegove bombe razstreljujejo Palestince. In tudi humanitarne delavce in pomoč, ki jo pošiljajo različne, tudi ameriške organizacije. Si torej predsednik ZDA želi, da bi njegove bombe pokončale site in ne sestradanih Palestincev? Ameriško, britansko in drugo orožje obstreljuje tudi Zahodni breg in Libanon in Sirijo. Netanjahu sanja o velikem, etnično čistem Izraelu. Resnico ameriške zunanje politike je tako dejansko izrekel Trump: Naj Izrael zaboga že konča, kar je začel! Kaj packa toliko časa, da se je zahodno javno mnenje obrnilo proti njemu!

Številke očitno na Zahodu razumemo bolje kot trpljenje. V Ukrajini naj bi do februarja letos umrlo 10.500 civilistov, od tega 500 otrok, in 31.000 vojakov. Država ima približno 34 milijonov prebivalcev. V Gazi, kjer je živelo okoli dva milijona Palestincev, so jih v pičlih šestih mesecih pobili okoli 33.000, od tega okoli 10.000 otrok. Putin je v primerjavi z Netanjahujem amater, enako Milošević, ki je v štirih letih pobil okoli 35.000 ljudi. Izraelska vlada je tako po Ruandi, absolutni rekorderki vseh časov, kjer je bilo leta 1994 v treh mesecih pobitih od 500.000 do 800.000 Tutsijev, daleč najbolj učinkovita morilka na

svetu. »To je vojna proti otrokom. To je vojna proti njihovu otroštvu in njihovi prihodnosti,« je jasen generalni komisar UNRWA Philippe Lazzarini. To je skratka genocid po nacističnem vzoru: ljudi stisneš v geto, na najmanjšo površino, in jih nato bombardiraš. Pobiješ otroke, iztrebiš narod. A ne gre pozabiti na posebno zahodno merilo: ena bela žrtev zahodne kulture je večkratna vredna vsaj tisoč nebelih. Bele ugrabljene tujce je Hamas izpustil prve.

Sedanjo prekinitve ognja je sprožil poboj predstavnikov zahodnih humanitarnih organizacij, ne sklep mednarodnega sodišča v Haagu, ne ugotovitve vrhovnega sodišča Velike Britanije, ne EU, ki z izjemo Španije in Irske ali podpira Izrael ali menca. Prekinitve ognja je prišla, ker so se zahodni politiki zbal, da jim bo njihova bomba, namenjena Izraelu, eksplodirala v rokah, da jim bo domača javnost izstavila račun na bližajočih se volitvah v ZDA, VB in EU, to pa bo pomenilo vzpon skrajne desnice, ki bo najprej pometla prav z njimi. Izrael je izgubljen primer, kot pravi italijanski filozof Franco Berardi: »Srednjoročno pa menim, da kolonialistična država Izrael, ki vse bolj odkrito deluje nacistično, ne bo dolgo preživela. Če je kontekst globoko nemoralen, ukrepanje ne more biti etično sprejemljivo, če naj bo učinkovito. To je groza zgodovine, ki ji ne moremo ubežati, razen če zapustimo zgodovino.« ✕

DNEVNIK

ISSN 1318-0320

Časopis Dnevnik izdaja Dnevnik, družba medijskih vsebin, d. o. o. Kopitarjeva ulica 2, 1000 Ljubljana
PRESEDNIK UPRAVE: Bojan Petan

www.dnevnik.si
TISKANA NAKLADA 11.671

Tisk: SALOMON d.o.o.
Vevška cesta 52, 1260 Ljubljana Polje

ODGOVORNI UREDNIK Miran Lesjak
NAMESTNIK ODGOVORNEGA UREDNIKA Darijan Košir

POMOČNICA ODGOVORNEGA UREDNIKA Tatjana Tanackovič

CENTRALNA REDAKCIJA Darijan Košir / desk@dnevnik.si
DNEVNIK ONLINE Miha Plementaš / online@dnevnik.si
V OSPREDJU IN POSLOVNI Tatjana Tanackovič / ospredje@dnevnik.si, poslovni@dnevnik.si
SVET Andrej Brstovšek / zunanja@dnevnik.si
SLOVENIJA, LJUBLJANA Mateja A. Hrastar / dopisna@dnevnik.si, ljubljana@dnevnik.si
KULTURA Mateja A. Hrastar / kultura@dnevnik.si
KRONIKA Peter Lovšin / kronika@dnevnik.si
ŠPORT Dejan Kresnik / sport@dnevnik.si
MAGAZIN Miha Štamcar / magazin@dnevnik.si
OBJEKTIV Miran Lesjak / objektiv@dnevnik.si
LIKOVNA UREDNICA Silviija Černe

Naročnine in reklamacije zaradi dostave na telefonski številki 01/30 82 100

E info@dnevnik.si T 0130 82 310 F 0130 82 329

narocnina@dnevnik.si, reklamacije-dostava@dnevnik.si

Mali oglasi
T 01 30 82 182
mali.oglasil@dnevnik.si, osmrtnice@dnevnik.si

Trženje edicij
T 01/30 82 100

Oglasno trženje oglasno.trzenje@dnevnik.si

Transakcijski račun pri Novi KBM d.d.
SI 56 0430 2000 2874 676

Časnik Dnevnik izhaja vsak dan od ponedeljka do sobote, razen v primeru praznika. Cena izvoda Dnevnik v prosti prodaji znaša od ponedeljka do srede 1,80 EUR, v četrtek in petek 2,00 EUR, v soboto pa 2,20 EUR. Mesečna naročnina na Dnevnik od ponedeljka do sobote z upoštevanjem rednim popustom za april 2024 znaša 42,32 EUR, za naročnike s statusom študenta ali upokojenca pa 37,72 EUR. Cene vključujejo 5,0 % DDV. Znesek naročnine je odvisen od števila izdaj v obračunskem obdobju. Naročnina za tujino zajema naročnino in pripadajočo poštnino. Naročnikom priznavamo naročniški popust. Dostava na dom je za naročnike v Sloveniji brezplačna. Pisne odpovedi sprejemamo do 25. v tekočem mesecu za odpoved s prvo številko izida v naslednjem mesecu. Cena je sestavni del naročniškega razmerja, v primeru, da se naročnik z njo ne strinja, se razmerje na željo naročnika lahko prekine. Odjava je možna po končanem obračunskem obdobju.

Na podlagi 41. člena Zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o davku na dodano vrednost -ZDDV-1L (objava v Uradnem listu RS, št. 72-3208/2019 z dne 4.12.2019) se DDV obračunava in plačuje po posebni nižji stopnji 5% od davčne osnove za dobavo blaga in storitev iz Priloge IV, ki je sestavni del omenjenega zakona.

Mesečna naročnina na Digitalni Dnevnik (spletni dostop in dostop prek mobilne aplikacije) za april 2024 znaša 20,00 EUR. Za dobavo vsebin v elektronski obliki je v navedene cene vključen DDV po 5,0 % davčni stopnji. Razpoložljivost posameznih prilog je odvisna od tehničnih zmoglosti.

Vsakokratni veljavni cenik, splošni pogoji naročniškega razmerja in spremembe so objavljeni na strani www.dnevnik.si ter na sedežu družbe.